

ΣΥΝΗΓΟΡΟΣ ΤΟΥ ΠΟΛΙΤΗ
ΑΝΕΞΑΡΤΗΤΗ ΑΡΧΗ

Δελτίο Τύπου 12.11.08

Ο Συνήγορος του Πολίτη για τις Φυλακές Ανηλίκων

Ο Συνήγορος του Πολίτη, με την ιδιότητά του ως Συνήγορος του Παιδιού, με αφορμή την ιδιαίτερη ένταση που επικρατεί στον χώρο των σωφρονιστικών καταστημάτων της χώρας και τα αιτήματα που διατυπώθηκαν εκ μέρους συντονιστικής επιτροπής κρατουμένων προς το Υπουργείο Δικαιοσύνης, στα οποία περιλαμβάνεται πρόταση για *«κατάργηση των φυλακών ανηλίκων και καθιέρωση ανοικτών δομών φροντίδας και προστασίας των εφήβων και των νέων»*, επισημαίνει τα παρακάτω:

Οι χώροι στους οποίους κρατούνται ανήλικοι (Ειδικά Καταστήματα Κράτησης Νέων Αυλώνα, Βόλου και Κασσαβέτειας, Φυλακή Διαβατών, Γυναικεία Φυλακή Κορυδαλλού και Ίδρυμα Αγωγής Ανηλίκων Βόλου) δεν πληρούν τις προϋποθέσεις ούτε εκπληρώνουν τους σκοπούς της σωφρονιστικής μεταχείρισης ανηλίκων· διότι εκτός της στέρησης της ελευθερίας, που κατά νόμο επιβάλλεται σε ανήλικους που έχουν διαπράξει σοβαρά ποινικά αδικήματα, στους ανήλικους κρατούμενους επιβάλλεται στην πράξη στέρηση και άλλων δικαιωμάτων, όπως της ελεύθερης έκφρασης, της ανάπτυξης της προσωπικότητας, της θεραπευτικής παρέμβασης για την αντιμετώπιση ειδικών προβλημάτων, όπως η τοξικοεξάρτηση, και της μέριμνας για κοινωνική επανένταξη. Επιπλέον στους χώρους αυτούς υφίστανται σοβαρές παραβιάσεις ως προς τις συνθήκες διαβίωσης, που δεν ανταποκρίνονται στις ανάγκες της παιδικής ηλικίας: συμβίωση ανηλίκων μαζί με ενήλικα πρόσωπα –νεαρούς ενήλικες-, ανεπαρκής υγειονομική περίθαλψη, δεν διαχωρίζονται οι ανήλικοι στους οποίους έχει επιβληθεί προσωρινή κράτηση από τους καταδίκους κ.λπ.. Γενικότερα, οι κρατούμενοι ανήλικοι αποκτούν εμπειρίες που αντί να συμβάλουν στην αποτροπή της περαιτέρω εγκληματικής τους εμπλοκής, στην πράξη επιτείνουν την εξοικείωσή τους με τις εγκληματικές συμπεριφορές και την κοινωνική περιθωριοποίησή τους, όπως εκτενώς έχει αποδειχθεί από την επιστημονική έρευνα.

Ο Συνήγορος του Παιδιού έχει επισημάνει επανειλημμένα προς το Υπουργείο Δικαιοσύνης και τη Βουλή των Ελλήνων, στο πλαίσιο των Ετήσιων Εκθέσεων που υποβάλλει αλλά και των καταθέσεων σε Ειδικές Επιτροπές της Βουλής, την ανάγκη να εφαρμοσθούν διεξοδικότερα τα εκ του νόμου προβλεπόμενα αναμορφωτικά μέτρα για ανήλικους, μέτρα που λειτουργούν εναλλακτικά στον εγκλεισμό, όπως είναι τα **μέτρα επιμέλειας, η κοινωφελής εργασία, η επανορθωτική δικαιοσύνη και η ένταξη σε προγράμματα εκπαίδευσης και ψυχο-κοινωνικής υποστήριξης**. Απόλυτη ανάγκη επίσης είναι να λειτουργήσουν περισσότεροι **ξενώνες φιλοξενίας** για εφήβους με παραβατική συμπεριφορά και να προχωρήσει η ίδρυση και λειτουργία των Μονάδων Μέριμνας Νέων, που προβλέπονταν σε σχέδιο νόμου, το οποίο δόθηκε μεν στη δημοσιότητα από το Υπουργείο Δικαιοσύνης ήδη το 2003, ουδέποτε όμως εγκρίθηκε από τη Βουλή.

Ο Συνήγορος του Παιδιού, βασιζόμενος στις μέχρι σήμερα ενέργειες και διαπιστώσεις του, και ιδίως στην επαφή του με τους ανηλίκους, πιστεύει ότι η σύγχρονη αντεγκληματική πολιτική θα πρέπει να δώσει ιδιαίτερη έμφαση στην διευκόλυνση της κοινωνικής ένταξης των ανηλίκων παραβατών του νόμου, και στην ενίσχυση ενός δυναμικού και ισότιμου ρόλου συμμετοχής τους στην κοινωνία. Για την επίτευξη του ρόλου αυτού, είναι αναγκαία η αποτελεσματική υποστήριξη των ανηλίκων, μέσα από τον σεβασμό της αξιοπρέπειας, της προσωπικής αξίας και των δικαιωμάτων τους, ώστε να αποφευχθεί το ενδεχόμενο να περιθωριοποιηθούν κοινωνικά. Προσφορότερη, συνεπώς, είναι η σταδιακή αντικατάσταση των στερητικών της ελευθερίας ποινών με **εξωιδρυματικά μέτρα**, ιδίως όταν με σχετικά πρόσφατη νομοθεσία (ν. 3189/03), ο παραδοσιακός κατάλογος των αναμορφωτικών μέτρων έχει εμπλουτισθεί με τη θέσπιση νέων.

Ειδικότερα, ο Συνήγορος του Παιδιού εκτιμά ότι η Ελληνική Πολιτεία χρειάζεται επειγόντως να μελετήσει και υλοποιήσει μέτρα που θα διασφαλίζουν:

- Την έκτιση των στερητικών της ελευθερίας ποινών για ανηλίκους σε χώρους **ξεχωριστούς** από τις φυλακές και τα ειδικά καταστήματα κράτησης νέων, ώστε οι ανήλικοι να μην συνυπάρχουν με νεαρά ενήλικα πρόσωπα και να διαβιούν σε συνθήκες ανταποκρινόμενες στις ανάγκες της παιδικής ηλικίας και κατά το δυνατό εγγύτερα στα πρότυπα της οικογενειακής ζωής,

- Την βελτίωση των συνθηκών διαβίωσης σε χώρους κράτησης εφήβων και μετεφήβων, ώστε να διασφαλίζεται ιδίως η υγεία, η υγιεινή, η κατάλληλη ψυχαγωγία και η δημιουργική απασχόληση των κρατουμένων, με ενθάρρυνση της ουσιαστικής σχολικής τους φοίτησης και της επαγγελματικής τους κατάρτισης.

- Την ειδική θεραπευτική αντιμετώπιση των ανηλίκων που αντιμετωπίζουν προβλήματα τοξικοεξάρτησης, σε κατάλληλα οργανωμένες και στελεχωμένες μονάδες, που θα αποβλέπουν κυρίως στην θεραπεία και κοινωνική τους επανένταξη,

- Την λειτουργία κατάλληλα στελεχωμένων ξενώνων φιλοξενίας και υποστήριξης για έφηβους με παραβατική συμπεριφορά που χρειάζεται να απομακρυνθούν από το οικογενειακό τους περιβάλλον και να λάβουν βοήθεια για την υγιή κοινωνική τους ένταξη

- Την επαρκή και κατάλληλη στελέχωση των υπηρεσιών επιμελητών ανηλίκων των δικαστηρίων ανηλίκων όλης της χώρας, ώστε να μπορούν να φέρουν σε πέρας αποτελεσματικά την εκ του νόμου αποστολή τους

- Την ενίσχυση της εφαρμογής των αναμορφωτικών μέτρων στην κοινότητα, με έμφαση στα μέτρα που ενισχύουν τη διαδικασία κοινωνικοποίησης των ανηλίκων, και με πρόβλεψη πόρων και διαδικασιών, ώστε να αξιοποιούνται προς τούτο οι φορείς της κοινότητας υπό την επίβλεψη των αρμοδίων υπηρεσιών του Υπουργείου Δικαιοσύνης

- Την πρόβλεψη ειδικών διατάξεων για την εφαρμογή του μέτρου της κοινωφελούς εργασίας (ασφαλιστική κάλυψη και δυνατότητα ένταξης των ανηλίκων σε προγράμματα της τοπικής αυτοδιοίκησης και κοινωφελών δημοσίων και μη κυβερνητικών οργανισμών).

- Την ιδιαίτερη έμφαση στα προγράμματα πρόληψης και υποστηρικτικής παρέμβασης πριν από την ποινική εμπλοκή των ανηλίκων και με την ενίσχυση του έργου των κοινωνικών υπηρεσιών και των δομών ψυχικής υγείας της κοινότητας.